Татарстан Республикасы
Кукмара муниципаль районы
Янил авыл җирлеге башлыгы
КАРАРЫ

«29» декабрь, 2025 ел № 8

Татарстан Республикасы Кукмара районы Янил авыл җирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итү схемасын раслау турында

«Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон, «Су белән тәэмин итү һәм һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 05 сентябрендәге 782 номерлы карары, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясы нигезендә КАРАР БИРӘМ:

1. Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Янил авыл җирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итү схемасын расларга.
2. Әлеге карарны Янил авыл җирлегенең мәгълүмат стендларында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» челтәрендә Кукмара муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга.

Янил авыл җирлеге башлыгы: И.Х. Корбанов

СОВЕТ ЯНИЛЬСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ КУКМОРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ОГРН 1021607753310
ИНН 1623001893

Янил авыл жирлеге башлыгының
2025 елның 29 декабрендә
8 номерлы карары белән
РАСЛАНГАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

КУКМАРА РАЙОНЫ ЯНИЛ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕН

2035 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА

СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ

СХЕМАСЫ

Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Янил авыл җирлеген су белән тәэмин итү схемасы – су белән тәэмин итү системасының нәтиҗәле һәм имин эшләвен, аны хокукый җайга салуны исәпкә алып үстерүне нигезләү буенча материаллар булган документ.

Кукмара муниципаль районы Янил авыл җирлеген су белән тәэмин итү схемасын эшләү өчен түбәндәгеләр нигез булып:
1. «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон;
2. РФ Хөкүмәтенең «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары.

Су белән тәэмин итү схемасы территориаль планлаштыру документлары һәм җирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары нигезендә эшләнә.

Су белән тәэмин итү схемасы 10 елга эшләнгән.

II. Су белән тәэмин итү схемасының төп максатлары һәм бурычлары

- техник мөмкинлеге булганда, мондый тоташтыруны башкарырга тиешле капиталь төзелеш объектын һәм оешманы су белән тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләргә;
- норматив таләпләр нигезендә су белән тәэмин итү системаларының ышанычлылыгын арттырырга;
- озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тәэмин итүгә чыгымнарны минимальләштерергә;
- Янил авыл җирлегендә яшәүчеләрне су белән тәэмин итү челтәренә тоташтыру һәм җирлектә яшәүчеләрне хуҗалык-эчү билгеләнешендәге су белән тәэмин итү зарур булганда тәэмин итү.

1 бүлек. Җирлек буенча су белән тәэмин итү турында белешмәләр

1. Татарстан Республикасы Кукмара районы Янил авыл җирлегенә кыскача характеристика

Янил авыл җирлеге чиге «Территорияләр чикләрен билгеләү һәм «Кукмара муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 27-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә кабул ителде (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Янил авыл җирлеге составына әлеге закон нигезендә түбәндәгеләр керә: Вахитово авылы, Янил авылы, Бөяр поселогы. Янил авыл җирлеге территориясе Кукмара районының көнбатыш өлешендә ТР башкаласыннан 130 км ераклыкта һәм район үзәгеннән 25 км ераклыкта урнашкан. Район һәм республика үзәкләре белән Вахит авылы арасында юл челтәре Кукмара – Казан автоюллары буенча гамәлгә ашырыла. Якындагы тимер юл станциясенә кадәр 15 км, елга пристаненә кадәр 33 км.

Янил авыл җирлеге Лельвиж, Нырья, Олыяз, Сәрдекбаш, Чура һәм Ядегәр авыл җирлекләре белән чиктәш. Административ үзәге – Вахит авылы.

2025 елның 01 гыйнварына Янил авыл җирлегендә халык саны – 1518 кеше.Авыл җирлеге чикләрендәге территория мәйданы – 3560 га. Барлык җирлекнең торак фонды 32,4 мең м.^{2} гомуми мәйданны тәшкил итә, шул исәптән Вахит вылында – 18,8 мең м.^{2}, Янил авылында – 13,4 мең м.^{2}, Бөяр поселогында – 0,2 тыс. м.^{2}.

Рельефы – сөзәк-калкулыклы тигезлек. Хәзерге эрозия процесслары рельефка сизелерлек йогынты ясаган. Районның геологик төзелеше аның Рус платформасы, 2 км тирәнлектә урнашкан кристаллик фундамент кебек тектоник структурага туры килүе белән аңлатыла. Утырма токымнарның калынлыгы девон, ташкүмер һәм Пермь системалары катламнарыннан гыйбарәт. Мәйданны бер геоморфологик элемент алып тора, аз бүленгән, Геологик кисем литологиясе буенча катламнары куәтләре һәм җәелүләре буенча тигез ятмаган дүрт катламнан артмый, сулы горизонт юк, үзенчәлекле грунтлар киң таралыш тапмаган. Өйрәнелгән мәйдан чикләрендә билгеләнгән үзенчәлекле грунтларга өемле грунтларны һәм пермь яшендәге элювиаль грунтларны кертергә кирәк. Зонада элювиаль грунтлар су бүленешләре битләрендә өемле грунтларның аз куәтле тышчасы булып таралган, күбесенчә чуар төстәге каты, ярым каты балчыктан тора, физик җилләнүгә кагылган структур элювий катламына кертелгән. Потенциаль су басу дәрәҗәсе буенча территория потенциаль су басу территориясенә керә. Грунтларның корыч конструкцияләргә карата коррозия активлыгы югарыдан уртачага кадәр үзгәрә. Өске карст катламы юк. Бу районда сөзәклек эрозиясе зәгыйфь һәм уртача интенсивлыкта. Туфрак катламы күбесенчә соры урман һәм кәсле - уртача көлсу туфраклардан тора. Туфрак ясаучы токымнар, нигездә, авыр балчыклардан тора. Хуҗалык территориясендә чокыр-сазлыклар челтәре үскән, чокырларның үсеп баручы түбәләре бар.

Климаты уртача-континенталь, кышы салкын, җәе җылы. Климатик район – 1В. Тышкы һаваның исәпләнгән температурасы – минус 32 С, ел фасыллары ачык чагыла. Норматив җил басымы – 30 кг/кв.м. Исәпләнгән кар йөкләнеше – 240 кг/кв.м. Туфрак туңунын норматив тирәнлеге – 1,7 м. Климат өчен ел фасылларының күчеш чорлары кискен алмашыну, озын салкын кыш һәм уртача җылы җәй хас. Чагыштырмача тигез, аз гына калкулыклы рельеф һәм тау киртәләренең булмавы Атлантик океаннан һава агымнарының иректле үтеп керүенә ярдәм итә, бу исә кышның кырыслыгын киметә. Язын көньяк һәм төньяк юнәлешләрдәге җилләрнең киңлекара алмашынуы көчәя. Бу язын тотрыксыз температура режимын тудыра. Май-июнь айларында салкыннарның кабат кайтуы һәм хәтта кар явуы күзәтелә.

Җирлекнең төп табигый ресурслары булып хуҗалык-эчү билгеләнешендәге җир асты геотермаль сулары тора.

Янил авыл җирлеге территориясендә 2 скважина урнашкан. Су белән тәэмин итү хезмәтләрен Янил авыл җирлеге администрациясе, «Вахитово» ҖЧҖ күрсәтә, алар түбәндәгеләрне башкара:

- хуҗалык-эчү һәм авыл хуҗалыгын су белән тәэмин итү өчен җир асты суларын чыгару;
- кулланучыларны су белән тәэмин итү системасына тоташтыру;
- суүткәргеч челтәрләренә хезмәт күрсәтү;
- исәпләү приборларын (су үлчәү приборларын) урнаштыру, аларны пломбалау;

- су белән тәэмин итү линияләрен, су җыю манараларын демонтажлау һәм монтажлау.

Предприятиеләрнең хезмәтләрдән файдаланучылар белән үзара мөнәсәбәтләре килешү нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты гамәлдәге законнарда билгеләнгән таләпләргә туры килә. Су белән тәэмин итү системаларын техник эксплуатацияләүне оештыру аларның тиешенчә файдаланылуын һәм сакланышын тәэмин итә. Предприятиеләр су белән тәэмин итү буенча хезмәтләрне мөстәкыйль рәвештә күрсәтәләр.

2. Проект карарлары.

Янил авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең проект чишелешләре, челтәр һәм корылмаларның факттагы торышын исәпкә алып, эшләнә торган Генераль план нигезендә ихтыяҗның артуы нигезендә гамәлдәге барлыкка килгән су белән тәэмин итү системасы нигезендә нигезләнә.

Җирлекне су белән тәэмин итү системасы үзәкләштерелгән, хуҗалык-эчү системасы – билгеләнеше буенча, тупик системасы – конструкциясе буенча.

Халыкка эчәрлек сыйфатлы су бирү хуҗалык-эчү ихтыяҗларына һәм су сибүгә, житештерү предприятиеләренең технологик ихтыяҗларына, янгын сүндерүгә каралган.

3. Су белән тәэмин итү чыганаклары, су белән тәэмин итү схемасы. Янил авыл җирлеген үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының техник-икътисадый торышы

Янил авыл җирлегенең үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы «Вахитово» ЖЧЖ милкендәге 4 артезиан скважинасына (1990 елда бораулангaн) һәм 3 су башнясына (күләме 15 куб.м) нигезләнә.

Җирлек халкын һәм хуҗалыкларын су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып 4 артезиан скважинасының җир асты сулары тора.
Вахит торак пунктында су белән тәэмин итү Татарстан Республикасы, Кукмара районы, Вахит авылы, Октябрь урамы адресында урнашкан ике су алу скважинасыннан гамәлгә ашырыла. Җир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Вахит авылы торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 110мм, 76 мм, 50 мм булган ПЭ100SDR торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч материаллары: асбестцемент, металл, полиэтилен. Суүткәргеч челтәренең гомуми озынлыгы 7,1 км.

Вахит авылында су белән тәэмин итү корылмаларының техник торышы скважиналарның дәрәҗәләре һәм дебитлары системалы рәвештә мониторингланмау, челтәрләрнең авариялелеге югары булу, суның сыйфаты норматив таләпләргә туры килүгә карамастан, суны зарарсызландыру буенча заманча җайланмаларның булмавы белән характерлана. Икътисади модель соңгы дистә еллар дәвамында объектларны зур инвестицияләрсез эксплуатацияләүгә нигезләнде, бу инфраструктураны киң колачлы яңарту зарурлыгына китерде.

4. Җирлек буенча үзәкләштерелмәгән һәм үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының төп проблемалары:

1. Кайбер су белән тәэмин итү объектларының санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә туры килмәве (су белән тәэмин итү системаларының гигиена нормативлары нигезендә суның тотрыклы сыйфатын тәэмин итәргә мөмкинлек бирми торган санитария-техник торышы канәгатьләнерлек түгел).
2. Санитария саклау зоналары булмау, йә аларның пояслары чикләрендә тиешле режимны үтәмәү, нәтиҗәдә су белән тәэмин итү чыганакларына пычраткыч матдәләр һәм микроорганизмнар эләгү ихтималы аркасында аларның санитария ышанычлылыгы кими.

3. Кулланучыларга су бирә торган суүткәргечләрдә кирәкле чистарту корылмалары (зарарсызландыру җайланмалары) комплексы булмау.

4. Су чистартуның заманча технологияләре булмау.

5. Баш корылмаларның һәм челтәрләрнең бик нык искергән булуы.

6. Куллану урыннарына илтеп җиткерү процессында суның күп югалтылуы.

Янил авыл җирлеге торак пунктларын су белән гарантияле тәэмин итү өчен, тулысынча төзекләндерелгәндә (һәр йорт, җәмәгать биналары һәм коммуналь билгеләнештәге биналар эчендә суүткәргеч челтәрләр урнаштыру) киләчәктә искә алырга кирәк:

1. хәзерге вакытта авария хәлендә булган тирән су скважиналарын, технологик җиһазларны алыштырып һәм оголовокны ремонтлап, капиталь ремонтлау, кайбер чараларны башкарырга: насосны һәм тирә-як торбаларны сүтәргә, ике тәүлек дәвамында эрлифт белән су үткәрергә;

2. җирлекнең барлык торак пунктлары территориясендә гамәлдәге суүткәргеч челтәрен үстерү Ø110÷63мм;

3. гамәлдәге челтәрләрне этаплап реконструкцияләү.

Суүткәргеч челтәрен Ø110÷63 мм киләчәккә ПЭ100 SDR17 ГОСТ 18599-2001 полиэтилен торбалардан планлаштырырга кирәк.

Биналарга керү юлларында су үлчәү узеллары җайланмасын СниП 2.04.01-85* нең «Биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе» 11 бүлеге нигезендә проектларга.

Су чыгымнарын исәпкә алу өчен, эчке суүткәргеч белән җиһазландырылган һәр бинада су үлчәү узеллары урнаштыру тәкъдим ителә.

Шулай ук гамәлдәге һәр скважинаны су үлчәү узелы белән тәэмин итү планлаштырыла.

Суүткәргеч корылмаларында СНиП 2.04.02-84 һәм СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә санитар саклау зонасы булырга тиеш.

5. Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары

Санитар саклау зоналары барлык су чыганакларында һәм хуҗалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрдә аларның санитар-эпидемиологик ышанычлылыгын тәэмин итү максатларында каралырга тиеш.

Су белән тәэмин итү чыганакларын пычранудан саклау максатларында «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә өч поястан торган санитар саклау зоналары оештыру күздә тотыла:

Санитар саклау зоналарының беренче поясына скважина тирәсендәге 30 – 50 м радиустагы территория кертелә. Беренче пояс территориясе киртәләнә һәм төзекләндерелә, баш корылмаларда эшләмәүче затларга керү тыела.

Икенче һәм өченче чикләү режимнарының санитария саклау зоналары поясы. Икенче һәм өченче пояслар зонасына махсус эзләнүләр нигезендә «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПин 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә су алуны ышанычлы санитар яклауны тәэмин итә торган территорияләр кертелә. Икенче һәм өченче пояслар территориясендә чикләнгән санитария режимы урнаштырыла.

6. Су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын үстерү юнәлешләре;

Үсешнең төп юнәлешләре:

1. Су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын һәм өзлексезлеген арттыру.
2. Җитештерүчән булмаган су югалтуларның кимүе.
3. Объектларның санитар-эпидемиологик таләпләргә туры килүен тәэмин итү.
4. Перспектив ихтыяҗны тәэмин итү өчен, челтәрләрне үстерү.

Төп бурычлар: тузган суүткәргеч челтәрләрен Ø110÷63 мм, ПЭ100) этаплап реконструкцияләү

һәм алыштыру, җиһазларны алыштырып, скважиналарны капиталь ремонтлау, санитар саклау зоналарын төзү һәм суны исәпкә алу узеллары белән җиһазлау.

7. Кайнар, эчәргә яраклы, техник су белән тәэмин итү һәм куллану балансы;

Җирлекне су белән тәэмин итү системасы халыкны хуҗалык-эчү ихтыяҗлары өчен салкын су белән генә тәэмин итә. Кайнар су белән тәэмин итү йортларда индивидуаль рәвештә башкарыла, техник су белән тәэмин итү (су сибү, янгын сүндерү) шул ук системадан тәэмин ителә.

- **Су бирү (су белән тәэмин итү):** Су бирүнең гомуми тәүлеклек күләме халык саныннан (870 кеше) һәм су куллану нормативыннан чыгып бәяләнә. Гамәлдәге скважиналарның агымдагы һәм перспективалы ихтыяҗларны каплау өчен суммар дебиты җитәрлек.
- **Куллану:** Суның төп күләме (якынча 95-98%) халык тарафыннан хуҗалык-эчү ихтыяҗларына тотыла. Аз гына күләме йорт яны кишәрлекләренә су сибү һәм янгын куркынычсызлыгын (башняларда янгынга каршы су запасы) тәэмин итү өчен кулланыла. Бирелә торган суның шактый өлеше (бәяләүләр буенча 30-40% ка кадәр) югары дәрәҗәдә тузганлык аркасында челтәрләрдә югала.
- **Баланс:** Киләчәктә, агып чыгуларны бетергәннән соң, су бирү күләме перспективалы үсешне һәм сәгатьлек тигезсезлек коэффициентын исәпкә алып, халыкның факттагы куллануы белән корреляцияләнәчәк.

8. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр;

1. **Реконструкциләү һәм модернизацияләү:** Гамәлдәге артезиан скважиналарына капиталь ремонт (иске җиһазларны сүтү, суны кудыру, насосларны алмаштыру, оголовокларны ремонтлау).
2. **Челтәрләрне реконструкцияләү:** Вахит авылында тузган суүткәргеч челтәрләрен ПЭ100 SDR17 торбаларына этаплап алыштыру.
3. **Яңа төзелеш:** Торак пунктларның бөтен территориясен колачлау челтәрен үстерү. Янил авылында су белән тәэмин итүне яңаны төзү планлаштырыла. Янил авылы халкын эчәргә яраклы сыйфатлы су белән тәэмин итү өчен, диаметры 63-110 см булган 9 км озынлыктагы торбалы суүткәргеч челтәр үткәрергә, 2 су алу скважинасы, 2 су башнясы, 2 насос станциясе, җыелма тимер-бетон элементлардан 134 су җыю коесы, шулай ук 10 данә янгын гидранты урнаштырырга кирәк.
4. **Төзекләндерү:** Барлык скважиналарның санитар саклау проект зоналарын төзү, һәр скважинаны һәм эчке суүткәргечле һәр бинаны су үлчәү узеллары белән җиһазлау.

9. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча Чараларның экологик аспектлар;

Чараларга табигатьне саклау һәм мохитне яхшырту характеры хас:

1. Су югалтуларны киметү җир асты су ресурсларыннан нәтиҗәле файдалануга китерә.
2. Санитар саклау зонасын төзекләндерү һәм скважиналарны ремонтлау сулы горизонтларның потенциаль пычрануын булдырмый кала.
3. Заманча полиэтилен торбалар куллану системаның герметиклыгын арттыра, челтәрдәге суның пычрану һәм пычраткыч матдәләрнең грунтка үтеп керү куркынычын киметә.
4. Эшләр башкару чорында туфрак катламын саклау, эрозияне булдырмау һәм төзелеш чүп-чарын утильләштерү буенча чаралар күрергә кирәк.

10. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү;

Капитал салулар күләме эшләнгән проект-смета документлары нигезендә төгәлләштерелергә тиеш. Алдан бәяләү чыгымнарны үз эченә түбәндәгеләрне ала:

- 4 скважинага капиталь ремонт ясау.
- Берничә чакрымга сузылган суүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү һәм яңаны төзү.
- Су үлчәү узелларын төзү һәм санитар саклау зонасын төзекләндерү. Финанслауның планлаштырыла торган төп чыганагы булып, «Чиста су» федераль һәм республика программалары акчалары тора.

11. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре;

Схеманы гамәлгә ашыру чорына (10 ел) планлы күрсәткечләр үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1. Челтәрләрнең тузуын 30 % тан да артык булмаган дәрәҗәгә кадәр киметү.
2. Транспортировка вакытында су югалтуны 10-15% ка кадәр киметү.
3. Үзәкләштерелгән система гамәлдә булган зонада яшәүче 100 % халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү.
4. Барлык гамәлдәге чыганакларның санитар саклау зонасын төзекләндерү.
5. Суны исәпкә алу объектларын 100 % җиһазландыру.
6. Су белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын норматив күрсәткечләргә кадәр күтәрү.

12. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының ачыкланган хуҗасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге.

Янил авыл җирлеге территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасының хуҗасыз объектлары ачыкланмады.